



## รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

### การวิจัยภายในประเทศ

การวิจัยเกี่ยวกับลักษณะหน้าที่การงานของอาจารย์นั้น มีผู้วิจัยทั้งในระดับอุดมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา สำหรับในระดับอุดมศึกษานั้น เปรมจิตต์ จิระพันธ์<sup>1</sup> ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะหน้าที่การงานของอาจารย์ประจำในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะหน้าที่การงานของอาจารย์ประจำในแต่ละคณะกับค่าเฉลี่ยปานกลางของอาจารย์ประจำทั้งมหาวิทยาลัย โดยใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจากอาจารย์ 530 คน ผลการวิจัยได้ค่าเฉลี่ยปานกลางดังนี้ (1) อาจารย์ท่านหนึ่งสอน 3 วิชาต่อภาค (2) ขนาดของชั้นเรียนที่สอนแบบปฐกถา แบบเป็นหมู่และแบบปฏิบัติการ มีนิสิต 77, 44 และ 54 คน ตามลำดับ (3) อาจารย์ท่านหนึ่งปกครองนิสิตระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และควบคุมวิทยานิพนธ์ 46, 16 และ 4 คน ตามลำดับ (4) อาจารย์ท่านหนึ่งใช้เวลาในการสอน วิทยานิพนธ์ และบริการ 24, 7, 8 และ 6 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตามลำดับ ส่วนพฤศนา ภูวนันท์<sup>2</sup> ศึกษาเปรียบเทียบลักษณะหน้าที่การงานของอาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัย

<sup>1</sup> เปรมจิตต์ จิระพันธ์, "การเปรียบเทียบลักษณะหน้าที่การงานของอาจารย์ประจำในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512) (อักษำเนา).

<sup>2</sup> พฤศนา ภูวนันท์, "ลักษณะหน้าที่การงานของอาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยมหิดล" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518) (อักษำเนา).

มทิศล โดยมิตัวตูประสงค้เพื่อศึษาเปรี๊ยะเทียบลัษณะหน้ที่การงานของอาจารย์  
 ประจำในแทะละคณะ กับค่าเฉลี๊ยะปานกลางของอาจารย์ประจำห้มหาวิทยาลัย โดยใ้  
 แบบสออดตามในการรวบรวมข้อมูล ใ้รับแบบสออดตามกลับคึนมาจากอาจารย์ 404 คน  
 ผลการวิจัยใ้ค่าเฉลี๊ยะปานกลางคึงนี้ อาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยหน้หนึ่ง (1)  
 สอน 2 วิชา คอภาค (2) ใ้เวลาในการสอน การวิจัย การบริกาาร และการบริหาร  
 เป็น 19, 10, 13 และ 7 ชั่วโมงตามล้าคึบ และใ้เวลาในการปฏิบัติงานห้หมด  
 40 ชั่วโมงคอสัปดาห์ (3) คูนล้นักศึษาในระคึบ ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก  
 7, 5 และ 2 คน ตามล้าคึบ และใ้ค่าปริกาษา 0.25, 0.8 และ 2.8 ชั่วโมงคอสั  
 ปดาห์ ตามล้าคึบ (4) ควบคุมวิทยานิพนธ้นักศึษาระคึบ ปริญญาตรี ปริญญาโท และ  
 ปริญญาเอก หลัศูตรละ 2 คน และใ้ค่าปริกาษาคนละ 1, 2.6 และ 2 ชั่วโมงคอสั  
 ปดาห์ และพิศมัย ศรีอ้าไพ<sup>3</sup> ศึษาเปรี๊ยะเทียบหน้ที่การงานของอาจารย์ประจำ  
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยมิตัวตูประสงค้เพื่อศึษาเปรี๊ยะเทียบหน้ที่การงาน  
 ของอาจารย์ประจำในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒแทะละสาขา กับค่าเฉลี๊ยะปานกลาง  
 ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใ้แบบสออดตามในการรวบรวมข้อ  
 มูลใ้รับแบบสออดตามกลับคึนมาจากอาจารย์ 655 คน ผลการวิจัยใ้ค่าเฉลี๊ยะปานกลาง  
 คึงนี้ อาจารย์หน้หนึ่ง (1) สอน 2 วิชา คอภาค (2) สอน 2 หน้เรียน (3) ใ้เวลา  
 ในคานการสอน การนิเทศการสอน การวิจัย การบริหาร และการบริกาาร 25, 7, 6,  
 12 และ 5 ชั่วโมงคอสัปดาห์ ตามล้าคึบ (4) ปกครองนิตติ ระคึบปริญญาตรี และนิเทศ

<sup>3</sup>พิศมัย ศรีอ้าไพ, "การเปรี๊ยะเทียบหน้ที่การงานของอาจารย์ประจำ  
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ" (วิทยานิพนธ้ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการ  
 ศึษา จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย, 2517) (อ้ค้สำเนา).

การสอนนิสิต 20 และ 18 คนตามลำดับ สำหรับการวิจัยทางด้านสถาบันฝึกหัดครูนั้น จำนวนรศ. สุทธพันธ์<sup>4</sup> ได้ศึกษาค้นหาการปฏิบัติงานในหน้าที่ของฝ่ายวิชาการทั้งในด้านการบริหาร การบริการ หน้าที่ประจำและหน้าที่พิเศษ โดยใช้วิธีสำรวจข้อเท็จจริง และความคิดเห็นของผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หัวหน้าฝ่ายวิชาการของสถาบันฝึกหัดครู 27 แห่ง รวม 54 คน ผลของการวิจัยพบว่า งานในหน้าที่ของฝ่ายวิชาการทั้งในด้านการบริหาร การบริการ หน้าที่ประจำ และหน้าที่พิเศษมีดังนี้

1. ปริมาณงานในหน้าที่การบริหารงานของฝ่ายวิชาการ

- 1.1 ในเวลาที่ใช้ในการบริหารงานของหัวหน้าฝ่ายวิชาการของสถาบันขนาดใหญ่ ใช้เวลา 26.7 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์
- 1.2 มีโครงการปรับปรุงการปฏิบัติงานเฉลี่ยปีละ 9.3 โครงการ
- 1.3 มีปัญหาที่ฝ่ายวิชาการรับผิดชอบเฉลี่ยในภาคการศึกษา 1-10 ปัญหา
- 1.4 จำนวนอาจารย์ที่ฝ่ายวิชาการจัดการวางสอนให้ในหนึ่งภาคเรียน 12 คน ในสถาบันขนาดเล็ก และ 45 คน ในสถาบันขนาดใหญ่

2. ปริมาณงานในหน้าที่การให้บริการของฝ่ายวิชาการ

- 2.1 จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพทางวิชาการเฉลี่ยไม่เกิน 5 ครั้ง
- 2.2 จัดอบรมทางวิชาการแก่ครูนอกสถานที่เฉลี่ยปีละ 3 ครั้ง
- 2.3 ให้ความแนะนำช่วยเหลือส่งเสริมความรู้แก่นักเรียนเป็นหมู่ เฉลี่ยประมาณ 3 - 8 ครั้ง
- 2.4 จำนวนนักเรียนที่ให้ความแนะนำส่งเสริมความรู้ ความสามารถเป็นรายบุคคลทำได้ 15 - 300 คน

---

<sup>4</sup>จำนวนรศ. สุทธพันธ์, "บทบาทหัวหน้าฝ่ายวิชาการของสถาบันฝึกหัดครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508) (อัครสำเนา).

### 3. ปริมาณงานในหน้าที่ประจำของฝ่ายวิชาการ

- 3.1 จัดประชุมหัวหน้าหมวดวิชาเฉลี่ยแล้วเทอมละ 3 ครั้ง
- 3.2 จัดประชุมอาจารย์ภายในหมวดวิชาเทอมละ 3 - 10 ครั้ง
- 3.3 หัวหน้าฝ่ายวิชาการติดตามเอาใจใส่ช่วยเหลือการสอนของอาจารย์เฉลี่ยเทอมละ 7 - 8 ครั้ง
- 3.4 ใช้เวลาติดตาม ปรับปรุง ส่งเสริมห้องสมุด ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการเฉลี่ยภาคเรียนละ 4 - 20 ครั้ง
- 3.5 ใช้เวลาออกติดตาม และนิเทศการฝึกสอน เฉลี่ยเดือนละ 2-3 ครั้ง
- 3.6 ประชุมชี้แจงนโยบาย โครงการทางวิชาการเฉลี่ยภาคเรียนละ 2 - 4 ครั้ง
- 3.7 ใช้เวลาศึกษาหลักสูตร และเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ตนเอง เฉลี่ยสัปดาห์ละ 6 - 7 ชั่วโมง
- 3.8 จำนวนวันที่ใช้ในการทดสอบจนกระทั่งรายงานผลการเรียนประมาณ 11 - 12 วัน

### 4. ปริมาณงานในหน้าที่พิเศษของฝ่ายวิชาการ

- 4.1 หัวหน้าฝ่ายวิชาการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการต่าง ๆ ในสถานศึกษาเฉลี่ยเทอมละ 5 ครั้ง
- 4.2 หัวหน้าฝ่ายวิชาการต้องเป็นกรรมการร่วมมือกับทางกรมหรือทางจังหวัดเฉลี่ยปีละ 2 - 3 ครั้ง
- 4.3 ฝ่ายวิชาการต้องประสานงานกับองค์การและชุมชนเพื่อผลงานทางวิชาการ เฉลี่ยภาคเรียนละ 3 ครั้ง
- 4.4 จำนวนชิ้นงานที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการต้องทำในหน้าที่พิเศษอื่น ๆ ของสถานศึกษาเฉลี่ยแล้วประมาณภาคเรียนละ 7 - 8 ชิ้น

นอกจากการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะหน้าที่การงานของอาจารย์แล้ว ดร.อาชิบอแล็ก



บี.ชอร์ (Archibald B. Shaw) และ ดร. ช่าง บัวศรี<sup>5</sup> ได้วิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์ การคาดคะเนความต้องการการอาจารย์ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย" โดยสอบถามสอบถามข้อมูลกับอาจารย์ที่สอนในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และวิทยาลัยการศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) อาจารย์เพศชายและหญิงมีพอ ๆ กันทุกมหาวิทยาลัย (2) อาจารย์ส่วนใหญ่อายุยังน้อย 64 เปอร์เซ็นต์ต่ำกว่า 35 ปี 11 เปอร์เซ็นต์อายุสูงกว่า 40 ปี อาจารย์ปริญญาโทและปริญญาเอก 37 เปอร์เซ็นต์อายุต่ำกว่า 35 ปี (3) อาจารย์ครึ่งหนึ่งมีวุฒิปริญญาตรี 40 เปอร์เซ็นต์ เป็นปริญญาโท และ 10 เปอร์เซ็นต์เป็นปริญญาเอก (4) อาจารย์ส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งขั้นต่ำ 85 เปอร์เซ็นต์ เป็นอาจารย์ 6 เปอร์เซ็นต์ เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ 3 เปอร์เซ็นต์ เป็นรองศาสตราจารย์ และ 6 เปอร์เซ็นต์เป็นศาสตราจารย์ นอกจากนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า คุณภาพของอาจารย์ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องปรับปรุงให้สูงขึ้นโดยการศึกษาต่อ และโคเซ็นอเนะไทกำหนดมาตรฐาน ปริมาณงานของอาจารย์ให้สอดคล้องกับทุกฝ่าย ปริมาณงานที่อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมที่สุด ควรเป็นการสอนในชั้นเรียนจริง ๆ 12 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการทำงานต่ำกว่าอัตรา ส่วนวิเชียร สานโสภณ<sup>6</sup> (Wichian Sansopone) ได้ทำการศึกษาดำเนินขั้น (Promotion) ของอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อศึกษาความแตกต่างใน

<sup>5</sup>อาชิบอลด์ บี.ชอร์ และช่าง บัวศรี, "การวิเคราะห์และคาดคะเนความต้องการการอาจารย์มหาวิทยาลัยในประเทศไทย," การศึกษาในประเทศไทย (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2511).

<sup>6</sup>Wichian Sansopone, "A study of Faculty Promotion in Higher Education in Thailand," Dissertation Abstracts, 36:4 (University of Microfilm October, 1962), pp. 1967-A.

การรับรู้ (Perception) เกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งมีอิทธิพลต่อการพิจารณาเลื่อนขั้น ตามที่เป็นนโยบายและถือปฏิบัติกันอยู่ องค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ การสอน การวิจัย และสิ่งตีพิมพ์ และการบริการ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามกับประชากรที่เป็นอาจารย์ 250 คน และผู้บริหารในวิทยาลัยครู 25 แห่ง ในกรมการฝึกหัดครูของกระทรวงศึกษาธิการในประเทศไทย และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการทดสอบค่าไคสแควร์ (Chi-Square) ผลปรากฏว่าองค์ประกอบหลักในการเลื่อนขั้นมีลำดับความสำคัญดังนี้ คือ การบริการ การสอน การวิจัยและสิ่งตีพิมพ์ การรับรู้ความสำคัญของการสอนและการวิจัยและสิ่งตีพิมพ์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเช่นเดียวกับองค์ประกอบในการเลื่อนขั้นระหว่างผู้บริหารและอาจารย์ ผู้บริหารคิดว่าสถานศึกษาได้จัดตั้งขึ้น เน้นการสอนและการวิจัยและสิ่งตีพิมพ์ ขณะที่อาจารย์รู้สึกว่าได้เน้นองค์ประกอบที่ไม่เป็นทางการบางอย่างเข้าไปควย

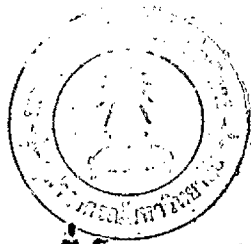
ในระดับมัธยมศึกษาที่มีผู้ทำการวิจัยทั้งในโรงเรียนมัธยมส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และรวมทุกภาคการศึกษา ตลอดจนมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ สำหรับการวิจัยในโรงเรียนมัธยมส่วนกลางนั้น 7 ศึกษาลักษณะงานของครูในโรงเรียนมัธยมส่วนกลาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจอัตราการทำงานของครู งานการสอน และงานอื่น ๆ โดยคิดอัตราเฉลี่ยเป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ จำแนกโรงเรียนออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เพื่อศึกษาอัตราการทำงานของครูในโรงเรียนที่มีขนาดต่าง ๆ กัน ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล โดยวิธีสุ่มตัวอย่าง ได้อาจารย์ใหญ่ 38 คน ครูประจำการ 464 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง 38

7 7 นงนุช สารภรณ์, "การศึกษาลักษณะงานของครูในโรงเรียนมัธยมส่วนกลาง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513) (อัครสำเนา).

โรงเรียน ได้รับแบบสอบถามคืนมาจากอาจารย์ใหญ่ร้อยละ 78.95 จากครูประจำการ ร้อยละ 82.32 ผลของการวิจัยสรุปได้ว่าอิทธิกรการสอนของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ที่สอนทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย เป็น 18, 19 และ 18 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตามลำดับ อิทธิกรทำงานของครูซึ่งหมายถึงงานการสอน และงานอื่น ๆ ได้แก่ การปกครอง ชุกรการ แนะนำ และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในโรงเรียน ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เป็น 22, 24 และ 23 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ตาม ลำดับ ส่วนการวิจัยในโรงเรียนมัธยมสวนกุฎิภาคนั้น นิยพรรณ สุวาพิทักษ์<sup>8</sup> ได้ศึกษา การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมสวนกุฎิภาคโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค่าเกณฑ์ปกติ และเปรียบเทียบการปฏิบัติงาน งานการสอน การบริหาร การบริการ โดยดัดอัตราเฉลี่ย เป็นจำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ จำแนกโรงเรียนออกเป็น 2 ขนาด คือ ขนาดใหญ่ และ ขนาดเล็ก เพื่อศึกษาอิทธิกรทำงานของครูในขนาดต่าง ๆ กันในแต่ละภาคการศึกษา . โดยศึกษาจากแบบรายงานครูปีการศึกษา 2513 คววิจัยสุ่มตัวอย่างใดจำนวนครู 2,156 คน จำแนกออกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดใหญ่ ประเภทละ 42 โรงเรียน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ค่าเกณฑ์ปกติของการปฏิบัติงานในโรงเรียน ขนาดเล็ก และขนาด ใหญ่ไม่แตกต่างกัน คือ (1) โดยเฉลี่ยครูทำหน้าที่สอนใช้เวลาปฏิบัติงานสัปดาห์ละ 20 ชั่วโมง (2) โดยเฉลี่ยครูทำหน้าที่บริหารใช้เวลาปฏิบัติงานสัปดาห์ละ 18 ชั่วโมง (3) โดยเฉลี่ยครูทำหน้าที่บริการสัปดาห์ละ 12 ชั่วโมง นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ทำหน้าที่บริหาร และบริการยังคงทำหน้าที่สอนด้วย คือ ฝ่ายบริหารของโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ต้องทำการสอนสัปดาห์ละ 10 ชั่วโมง ฝ่ายบริการของโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดใหญ่

<sup>8</sup>นิยพรรณ สุวาพิทักษ์, "การปฏิบัติงานของครูมัธยมในส่วนภูมิภาค"

(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านจิตต. แผนกวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514) (อัครสำเนา).



ต้องทำการสอนสัปดาห์ละ 18 และ 14 ชั่วโมง ตามลำดับ และการวิจัยในทุกภาคการศึกษาทำการวิจัยใดแก่ ประสพศรี สุวรรณวงศ์<sup>9</sup> ศึกษาลักษณะการกำหนดหน้าที่การงานใหญ่ครูในโรงเรียนมัธยมรัฐบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการกำหนดหน้าที่การงานใหญ่ครูในโรงเรียนมัธยมรัฐบาล โดยแบ่งโรงเรียนในแต่ละภาคการศึกษา ออกเป็น ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยรวบรวมข้อมูลจากแบบรายงานครู กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา ผลการวิจัยเป็นดังนี้ (1) โรงเรียนทั้งสามขนาด มีครูฝ่ายบริหาร บริการ เป็นสัดส่วนน้อยกว่าที่ครูสภา (2) มีครูสอนไม่ตรงตามวุฒิเพียง 5 เปอร์เซ็นต์ (3) มีครูฝ่ายบริหารและครูหัวหน้าหมวดวิชาในโรงเรียนขนาดใหญ่มีประสมการณ์ในการทำงานและการสอนมากกว่าในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดกลางมีมากกว่าขนาดเล็ก (4) การสอน 20.58 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นอัตราการทำงานปกติของครู (5) ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ ครูส่วนกลาง ครูหมวดวิชาภาษาไทย มีชั่วโมงสอนน้อยกว่าปกติ (6) ครูโรงเรียนขนาดเล็ก ครูหมวดวิชาศิลปศึกษาและศิลปะปฏิบัติ มีชั่วโมงสอนมากกว่าปกติ (7) ครูโรงเรียนขนาดเล็กมีชั่วโมงสอนมากกว่าครูโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดกลางมีมากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ (8) ครูส่วนกลางมีชั่วโมงสอนน้อยกว่าครูส่วนภูมิภาค (9) ครูหมวดวิชาศิลปศึกษาและศิลปะปฏิบัติมีชั่วโมงสอนมากกว่าครูหมวดวิชาอื่น (10) ครูประจำชั้นในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็กมีชั่วโมงสอนมากกว่าครูประจำวิชา ส่วนการวิจัยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพนี้ วิกา เพ็ญเพียร<sup>10</sup> ได้ศึกษาบทบาทของครูหัวหน้าหมวดวิชาคณิตศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ

<sup>9</sup>ประสพศรี สุวรรณวงศ์, "ลักษณะการกำหนดหน้าที่การงานใหญ่ครูในโรงเรียนมัธยมรัฐบาล" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516) (อัครสำเนา).

<sup>10</sup>วิกา เพ็ญเพียร, "บทบาทของหัวหน้าวิชาคณิตศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509) (อัครสำเนา).



คำนการปฏิบัติงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของครูหัวหน้าหมวดวิชาคณิตศาสตร์ในชั้น  
 มัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ ได้รวบรวมข้อมูลจากครูหัวหน้าหมวดวิชาคณิตศาสตร์  
 22 คน และครูประจำวิชาคณิตศาสตร์ 65 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สายอาชีพ  
 22 แห่ง ผลของการวิจัยพบว่า ครูหัวหน้าหมวดวิชาสอนเฉลี่ย 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และ  
 ครูประจำวิชาสอนเฉลี่ย 18 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ นอกจากนี้แล้ว กองวางแผนการศึกษากระทรวง  
 ศึกษาธิการ<sup>11</sup> ได้มองเห็นความสำคัญในอันที่จะสำรวจอัตราการทำงานของครูเพื่อเป็น  
 ประโยชน์ต่อการวางแผนการศึกษาของชาติ ได้ศึกษาและสำรวจอัตราการทำงานของครู  
 และครูใหญ่ในโรงเรียนอาชีวศึกษา โรงเรียนรัฐบาล และโรงเรียนราษฎร์ระดับมัธยมศึกษา  
 ทั่วประเทศ โดยศึกษาเฉพาะงานด้านการสอนและงานประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการสอน ได้  
 แก่ งานธุรการ บริหาร ห้องสมุด แนะนำ ผลของการวิจัยพบว่า อัตราการสอนของครูใน  
 โรงเรียนมัธยมศึกษาเฉลี่ย 16.76 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ งานประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการสอน  
 เฉลี่ย 9.95 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

การวิจัยจากต่างประเทศ

การวิจัยเกี่ยวกับ ลักษณะหน้าที่การงานของอาจารย์นั้น มีผู้วิจัยทั้งในระดับอุดม  
 ศึกษาและระดับมัธยมศึกษาเช่นเกี่ยวกับการวิจัยภายในประเทศ ในระดับอุดมศึกษาผู้ทำ  
 การวิจัยได้แก่ ออสติน จอห์น แมททิลลา<sup>12</sup> (Austin John Mattila) ได้ศึกษา

002826

<sup>11</sup> Educational Planning Office, Ministry of Education,  
Current and Projected Secondary Education Programmes for Thailand.  
 (Bangkok Thai Baeb. Rien Press, 1967), p.143.

<sup>12</sup> Austin John Mattila, "Teacher Load in California Public  
 Junior Colleges," Dissertation Abstracts, 19:10 (University  
 Microfilm April, 1962), pp. 3483-3484.

อัตราการทำงานของครูในจูเนียร์คอลเลจ แห่งสหรัฐอเมริกา (Teacher Load in California Public Junior Colleges) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจอัตราการทำงานของครุระดับวิทยาลัย 39 แห่ง ใช้แบบสอบถามในกมรรวบรวมข้อมูล โดยส่งไปยังครู 1,685 คน ใน 17 สาขาวิชา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า (1) ในวิทยาลัย 23 แห่ง จากจำนวนทั้งสิ้น 39 แห่ง อัตราการสอนโดยเฉลี่ย 15 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ (2) ครูส่วนมากมีความพอใจที่จะสอน 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (3) ครูส่วนมากให้ข้อเสนอแนะว่าโดยเฉลี่ยครูควรสอน 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์และควรถือเป็นเกณฑ์มาตรฐานในการกำหนดอัตราการสอนของครู และควรมีจำนวนนักเรียนห้องละประมาณ 30 - 35 คน นอกจากการวิจัยโดยบุคคลแล้ว แผนกวิจัยของสมาคมการศึกษาแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา<sup>13</sup> ยังได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษานักเรียนผู้ช่วยของคณะศึกษาศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา โดยการส่งแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูลเพื่อหาค่าเฉลี่ยของข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของอาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์และวิทยาลัยการศึกษานำในปีการศึกษา 1952 - 1965 จากตัวอย่างที่สุ่มมาได้ ผลการวิจัยสรุปได้ในเรื่องเกี่ยวกับการวิจัยนี้คือ จำนวนวิชาที่สอนเฉลี่ย 3 วิชา ใช้เวลาสอนในห้องเฉลี่ย 12.9 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สอนนิสิตเฉลี่ย 100 คน นอกจากนั้นยังพบว่ามี 66 เปอร์เซ็นต์ของอาจารย์ปกครองนิสิตปริญญาโท 11 คน ในคานการวิจัยนี้มี 48 เปอร์เซ็นต์ของอาจารย์ใช้เวลาทำการวิจัยเป็น 15 เปอร์เซ็นต์ของงานทั้งหมด อายุเฉลี่ยของการเป็นอาจารย์เป็น 43 ปี มีประสบการณ์ในคานการสอนในระดับอุดมศึกษา 12 ปีมาแล้ว และสอนในสถาบันปัจจุบัน 9 ปี ได้รับเงินเดือนเฉลี่ย 8,357 เหรียญอเมริกันต่อปีการศึกษา นอกจากนั้นยังได้ขอคนพบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ของอาจารย์ประจำในระดับวิทยาลัยได้ผลดังนี้คือ จำนวนวิชาที่สอนเฉลี่ย 4 วิชา ใช้เวลาสอน 17 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ สอนนักศึกษาเฉลี่ย 138 คน มี 49 เปอร์เซ็นต์ของ

<sup>13</sup>Research Division, National Education Association,

"Sampling Study of the Teaching Faculty in Higher Education,"

NEA Research Bulletin, 44:1 (February, 1966), pp. 1-10.

อาจารย์ปกครองนักศึกษา 28 คน ต่ออาจารย์ 1 คน อายุเฉลี่ยของอาจารย์ 42 ปี มีประสบการณ์สอนในระดับอุดมศึกษามา 9 ปี สอนในสถาบันปัจจุบัน 7 ปี ได้เงินเดือน 7,742 เหรียญอเมริกันต่อปีการศึกษา

ในระดับมัธยมศึกษา มีผู้ทำการวิจัยครั้งนี้ แคลวิน ไกรเกอร์<sup>14</sup> (Calvin Grieder) ได้เสนอแนะวิธีวัดอัตราการทำงานของครูในโรงเรียนที่สหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นผลแต่งการประชุมแห่งชาติครั้งที่ 13 เกี่ยวกับการฝึกหัดครูและมาตรฐานวิชาชีพ (The Thirteenth Annual National Conference on Teacher Education and Professional Standard) ได้ลงเผยแพร่ในวารสารประจำปีมีสาระสำคัญว่า ในการวัดอัตราการทำงานของครู ควรพิจารณาสิ่งต่อไปนี้ (1) ขนาดของชั้นเรียนโดยเฉลี่ย (2) อัตราส่วนระหว่างครูต่อนักเรียน (3) จำนวนชั้นเรียนที่เปิดสอนต่อวัน (4) จำนวนนักเรียนทั้งหมดที่สอน (5) จำนวนวิชาต่าง ๆ ที่ทำการสอน (6) จำนวนชั่วโมงเรียนทั้งหมด (7) เวลาที่ใช้ในการบริการ ชุมชน และแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะเกี่ยวกับอัตราการทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา อัตราสอนเฉลี่ยสัปดาห์ละ 23 ชั่วโมง กิจกรรมที่เกี่ยวกับการสอนเฉลี่ยสัปดาห์ละ 12 ชั่วโมง 59 นาที และงานเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ เฉลี่ยสัปดาห์ละ 11 ชั่วโมง 55 นาที เช่นเดียวกับกับ มิลาน โบเกอร์แดดี้<sup>15</sup> (Milan Bowker Dady) ได้ทำการศึกษาเรื่องอัตราการทำงานของครูในเนบราสก้า จูเนียร์ ไฮสกูล (Teacher Load in Selected Nebraska Junior Higher School)

<sup>14</sup> Calvin Grieder, Public School Administration (New York : Ronald Press Company, 1961), pp. 254-255.

<sup>15</sup> Milan Bowker Dady, "Teacher Load in Selected Nebraska Junior High School," Dissertation Abstracts, 22 : 10 (University Microfilms April, 1962), pp. 3483-3484.

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบอัตราการสอนของครูที่สอนเต็มเวลา (Fulltime Teacher) ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กับค่าปกติวิสัยของชาติ (National Norms) โดยไม่รวมครูบริหาร ศึกษานิเทศก์ ครูแนะแนว ครูพิเศษ และครูที่ไม่ได้ทำการสอน ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล โดย ส่งไปยังครู 705 คน ใ้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 468 ชุด ผลของการวิจัยสรุปว่า อัตราการสอนของครูเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับค่าปกติวิสัยของชาติ ปรากฏว่า อัตราการทำงานของครูสูงกว่าค่าปกติวิสัยเพียงเล็กน้อย และ วอลเตอร์ อัลเบิร์ต คอนเลย์<sup>16</sup> (Walter Albert Condley) ได้ศึกษาอัตราการทำงานของครูทางด้านกฎหมายและอาชีพ (The Legal and Professional Aspects of the Teacher's Workload) วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อแจกแจงหัวข้อกฎหมายที่มีต่อผลงานและกิจกรรมของครู และศึกษาความคิดเห็นของครู โดยใช้แบบสอบถาม 2 ฉบับ ฉบับแรกเกี่ยวกับกฎหมายทางการศึกษา กรณีต่าง ๆ ในศาลที่เกี่ยวกับการศึกษาแล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้ (1) ผู้ที่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะกำหนดหน้าที่การงานให้ครู (2) ขอบเขตหน้าที่การงานของครู (3) งานสอนในห้องเรียน (4) งานพิเศษนอกห้องเรียน ส่วนฉบับที่สอง เป็นแบบสอบถามที่ไ้สำรวจความคิดเห็นของครูต่ออัตราการทำงานของครู โดยส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษา 16 คน ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) ตำแหน่งครูลูกจ้างในรัฐแคลิฟอร์เนียเป็นลูกจ้างประเภทมีสัญญาจ้าง (2) คณะกรรมการการปกครองเป็นผู้อำนาจหน้าที่การงานของครู (3) ศาลไม่มีอำนาจที่จะเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการกำหนดหน้าที่การงานของครู (4) ศาลกำหนดหน้าที่การงานให้ครูต่อครอบครัวและบุคคล (5) งานประจำของครูไม่ควรมีขอบเขตเพียงสอนในห้องเรียนเท่านั้น (6) กิจกรรมและอัตราการทำงานของครูในแต่ละปี ควรกำหนดไว้ในสัญญาจ้าง (7) ครูควร

<sup>16</sup>Walter Albert Condley, "The Legal and Professional Aspects of the Teacher's Workload," Dissertation Abstracts, 33:2 (University Microfilms August, 1972), p. 518.

ได้รับค่าจ้างพิเศษเมื่อทำงานเพิ่มจากงานประจำ ส่วนวิลเลียม เจ กอริง<sup>17</sup> (William J. Goering) ได้ศึกษาวิเคราะห์อัตราการทำงานของครูในโรงเรียนมัธยมแห่งรัฐแคนซัส (An Analysis of Teaching Loads of Kansas High School Teachers) วัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อ (1) ศึกษาสูตรที่เหมาะสมเพื่อจะใช้ในการกำหนดอัตราการทำงานของครู (2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอัตราการสอนกับเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอน (3) เปรียบเทียบอัตราการทำงานของครูเมื่อจำแนกตามเพศ จำนวนปีที่สอน ขนาดของโรงเรียน และวิชาที่สอน (A Teacher Load Data Input Form) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล จากครูโรงเรียนรัฐบาลระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1,154 คน ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) สูตรที่เหมาะสมในการกำหนดอัตราการทำงานของครู โดยดักกลัส (Douglass Teaching Load Formula) (2) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราการสอนกับจำนวนนักเรียนมีค่า 0.15 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราการสอนกับเวลาที่ใช้ในการเตรียมการสอนมีค่า 0.18 และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างอัตราการสอนกับจำนวนชั่วโมงที่ครูอยู่กับนักเรียน มีค่า 0.23 (3) อัตราการทำงานของครูชายมากกว่าครูหญิง อัตราการทำงานของครูที่สอนเกิน 5 ปี มากกว่าที่สอนไม่ถึง 5 ปี อัตราการทำงานของครูที่สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่มากกว่าครูที่สอนในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก ครูพลศึกษา มีอัตราการทำงานมากกว่าครูภาษาอังกฤษ ครูวิทยาศาสตร์ ครูภาษาต่างประเทศ ครูธุรกิจ และครูสอนวิชาชีพ

<sup>17</sup> William J. Goering, "An Analysis of Teaching Loads of Kansas High School," Dissertation Abstracts, 33:6 (University Microfilms December, 1972), p. 2643.